

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقی
د ستراتژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز

تحليل هفته

شماره: ۱۶۷ (از ۸ الی ۱۵ جوزا ۱۳۹۵ هـ ش)

این نشریه مجموعه تحلیل رویدادهای مهم سیاسی و اقتصادی هفته وار است که به زبان های پشتو، دری، انگلیسی و عربی، توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقی تهیه و نشر می گردد، تا نهادهای سیاست گذار و پالیسی ساز از آن استفاده نمایند.

آنچه در این شماره می خوانید:

- مقدمه..... ۲
- پیشینه و وضعیت فعلی گروه داعش در افغانستان..... ۳
- از جهان عرب به سوی "خراسان"..... ۴
- رویارویی داعش با طالبان..... ۵
- حکومت افغانستان و مبارزه با داعش..... ۵
- گروه داعش و پاکستان..... ۶
- آینده گروه داعش در افغانستان..... ۷
- په هېواد کې د داخلي کېوالو لوړه کچه؛ مخینه او عوامل..... ۸
- د داخلي کېوالی شالید..... ۹
- په هېواد کې دننه بې ځایه شویو ارقام..... ۱۰
- په هېواد کې د داخلي کېوالی عوامل..... ۱۱
- اشتراک هیأت CSRS در کنفرانس بین المللی اتحاد جوامع مسلمان در ترکیه..... ۱۴
- په اسلام آباد کې د افغانستان په اړه دوه ورځنی کنفرانس..... ۱۷

مقدمه

د افغانستان له بېلابېلو سيمو څخه وخت ناوخت د داعش ډلې د فعاليتونه په اړه خبرونه اورېدل کېږي. تېره اوونۍ هم داسې خبرونه خپاره شول، چې دغې ډلې د ننگرهار ولايت په ځينو سيمو کې ښوونځي او مدرسې جوړې کړې او ازادانه فعاليت کوي. له دې سره سره، د تېر کال په پرتله دغه ډله ډېره خپل شوې او اوس يې فعاليتونه پيکه ښکاري.

افغان حکومت په وروستي اقدام کې له دغې ډلې سره د مبارزې ستراتيژي جوړه کړې او تېره اوونۍ د ولسمشر او ملي امنيت شورا له خوا په اصولو کې تصويب شوه. ولسمشر امنيتي ځواکونو ته امر کړی، چې دا ډله په افغانستان کې بشپړه له منځه يوسي. دا چې داعش ډله څه ډول افغانستان ته راغله؟ تراوسه څه ډول مبارزه ورسره شوې؟ او راتلونکي يې څه ډول برېښي؟ د تحليل په لومړۍ برخه کې پرې شننه لولئ.

د تحليل په دويمه برخه کې، په افغانستان کې د داخلي بې ځايه شويو د وضعیت په اړه لولئ. تېره اوونۍ د بښني نړيوال سازمان (Amnesty International) په افغانستان کې دننه بې ځايه شويو کډوالو په اړه خپل تازه رپوټ خپور کړ. د دغه راپور له مخې، په تېرو دريو کلونو کې نورو هېوادونو ته د افغانانو د کډوالۍ لوړې کچې ترڅنگ، په هېواد کې دننه هم د بې ځايه شويو کورنيو کچه خورا لوړه شوې او ترڅنگ يې وضعیت هم ډېر خراب ښودل شوی. په دغه راپور کې د دغو کډوالو پر بد وضعیت اندېښنه ښودل شوې او پر افغان حکومت او نړيواله ټولنه يې نيوکې کړې دي. خو دا کچه ولې ورځ تر بلې لوړېږي او کوم عوامل دي، چې ۱.۲ ميليونه افغانان يې د خپلو کورونو پرېښودلو ته اړ کړي دي.

د اوونۍ تحليل په دې گڼه کې پر همدغو موضوعاتو د ستراتيژيکو او سيمه ييزو څېړنو مرکز د اوونيز تحليل د څانگې، شننې او څېړنې لولئ.

پیشینه و وضعیت فعلی گروه داعش در افغانستان

شورای امنیت ملی افغانستان در نشستی به ریاست اشرف غنی رئیس جمهور افغانستان، استراتیژی مبارزه با داعش را در اصول مورد تایید قرار داده و به ارگان‌های امنیتی دستور داده است تا این گروه را در افغانستان به گونه کامل سرکوب نموده و به حضور آنها در کشور نقطه پایان بگذارند.¹

هرچند به نظر می‌رسد فعالیت این گروه در افغانستان نسبت به سال گذشته کمرنگ شده است، ولی با توجه به تصمیم اخیر رئیس جمهور و شورای امنیت ملی افغانستان، موقف حکومت در قبال مبارزه با این گروه جدی‌تر به نظر می‌رسد.

پرسش اینجاست که این گروه چگونه در افغانستان ظهور کرد؟ مبارزه علیه این گروه چگونه بود؟ و وضعیت فعلی و آینده این گروه در افغانستان چگونه به نظر می‌رسد؟

¹ ریاست جمهوری افغانستان، «شورای امنیت ملی، استراتیژی مبارزه با داعش را در پرنسب مورد تأیید قرار داد» تاریخ مشاهده: 2 جون 2016، تاریخ نشر: 30 می 2016، آنلین:

<http://president.gov.af/fa/news/87059>

از جهان عرب به سوی "خراسان"

پس از کشته شدن ابو مصعب الزرقاوی رهبر شبکه القاعده در عراق، ابو عمر البغدادی به حیث جانشین وی انتخاب گردید، ولی بعدها به سبب اختلافاتی که بین البغدادی و شبکه القاعده به میان آمد، او راه خود را از القاعده جدا کرد. در سال ۲۰۱۰ بعد از کشته شدن ابوعمر البغدادی، ابوبکر البغدادی جانشین وی گردید. در سال ۲۰۱۳ اختلافات جدی تر بین ابوبکر البغدادی و جبهه النصره در سوریه به میان آمد، ولی با اعلام «خلافت» از سوی ابوبکر البغدادی در ۲۹ جون سال ۲۰۱۴، جدایی این گروه از القاعده را کامل کرد.

با اعلام «خلافت» از سوی گروه «دولت اسلامی» یا داعش در سوریه و عراق، شماری از افراد در مناطق قبایلی بین افغانستان و پاکستان نیز از اعلام خلافت توسط گروه داعش استقبال کردند و برخی از آنها با ابوبکر البغدادی به عنوان خلیفه مسلمین «بیعت» کردند. مهم ترین این افراد، عبدالرحیم مسلم دوست و شاهدالله شاهد سخنگوی پیشین طالبان پاکستانی بود.

اخبار مبنی بر نفوذ گروه داعش در مناطق قبایلی بین افغانستان و پاکستان که بیشتر جنبه تبلیغاتی داشت، کشورهای منطقه و بخصوص آسیای میانه و فدراسیون روسیه را نگران ساخت و در مورد نفوذ داعش در افغانستان اظهار نگرانی کردند.

هرچند در آن زمان گروه داعش در مراحل ابتدایی حضور خویش در افغانستان بود و حرف زدن در مورد حضورش قبل از وقت بود؛ ولی با گذشت زمان در اوایل سال ۲۰۱۵، حکومت افغانستان حضور جنگجویان داعش در افغانستان را تایید کرد و همزمان این گروه نیز در جنوری ۲۰۱۵، حافظ سعید خان را به حیث والی «خراسان»^۲ و عبدالرووف خادم^۳ را به حیث معاون وی تعیین کرد.

پس از اعلام رسمی والی و معاون خراسان توسط گروه داعش، شماری از افغان ها و پاکستانی ها به صفوف این گروه پیوستند؛ ولی شمار دقیق افغان ها و پاکستانی هایی که به جنگجویان این گروه پیوسته اند، تا هنوز معلوم نیست؛ اما در شاخه "خراسان" داعش، هر دو (افغان ها و پاکستانی ها) حضور دارند. از همین رو، در سال های ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ در هر دو کشور فعالیت های تخریبی داشته اند.

حضور و فعالیت این گروه در افغانستان برای افغان ها خونبار ثابت شد. بر اساس معلومات وزارت دفاع افغانستان، این گروه تنها در شش ماه اخیر سال ۱۳۹۴ حدود ۶۰۰ فرد ملکی را در افغانستان کشته است.^۴

^۲ سرزمین قدیم خراسان در اوایل ظهور اسلام سرزمینی شامل تمام افغانستان و تاجیکستان امروز، بخش هایی از ایران، ازبکستان، ترکمنستان و بخشی از مناطق آنسوی دیورند را شامل می شد.

^۳ عبدالرووف خادم به تاریخ ۹ فبروری ۲۰۱۵، در حمله یک طیاره بی سرنشین در هلمند کشته شد.

^۴ Afghan online press, «Daesh killed over 600 Afghans in six months: Defense Ministry» see it online:

روپارویی داعش با طالبان

آغاز فعالیت داعش در افغانستان و به خصوص تعیین عبدالرووف خادم به عنوان معاون والی خراسان، طالبان افغان را نگران ساخت؛ زیرا عبدالرووف خادم معاون پیشین کمیسیون نظامی طالبان بود و در سال ۲۰۱۴ یکجا با ملا عبدالقیوم ذاکر توسط ملا اختر محمد منصور از وظیفه‌اش برکنار شده بود.

در اوایل، طالبان در برخورد با داعش از احتیاط کار گرفتند و تلاش کردند تا از برخورد مسلحانه با آنها جلوگیری نمایند؛ ولی پس از آنکه در شماری از ولسوالی‌های ننگرهار، گروه داعش به ضد طالبان عملیات کردند و شماری از افراد طالبان را کشتند، طالبان بار دیگر برای جلوگیری از درگیری رودرو با داعش، طی نامه‌ای به رهبر داعش از وی خواستند که فعالیت این گروه در افغانستان باید تحت چتر طالبان باشد. اما جواب داعش به طالبان تند و منفی بود و از آن بعد جنگ خونین طالبان علیه داعش آغاز یافت که تا هنوز ادامه دارد.⁵

برعلاوه، حضور اتباع کشورهای آسیای میانه در صفوف داعش در افغانستان، باعث نگرانی روسیه گردید و شایعاتی در مورد حمایت روسیه از طالبان علیه داعش به گوش می‌رسید. ولی طالبان با نشر اعلامیه‌ای⁶ ارتباط طالبان و روسیه و کمک‌های روسیه با طالبان علیه داعش را رد کردند.

حکومت افغانستان و مبارزه با داعش

پس از ظهور داعش در مناطق شرقی کشور و کشته شدن شماری از افراد طالبان توسط جنگجویان این گروه، تحلیل‌هایی نیز وجود داشت که حکومت برای سرکوب طالبان توسط داعش با این گروه مبارزه جدی نمی‌کند. شماری از اعضای پارلمان افغانستان نیز داعش را پروژه خارجی می‌خواندند.

عبدالظاهر قدیر معاون اول ولسی جرگه و شمار دیگر از اعضای این جرگه، بصورت پی‌هم نیروهای خارجی و حلقات درون حکومت وحدت ملی بخصوص شورای امنیت ملی را به حمایت از گروه داعش متهم کردند. حضرت علی نماینده مردم ننگرهار در ولسی جرگه ادعا کرد که هلی‌کوپرهای نظامی نیروهای خارجی، جنگجویان گروه داعش را در این

<http://www.aopnews.com/isisdaesh/daesh-killed-over-600-afghans-in-six-months-defense-ministry/>

⁵ تحلیل هفته، شماره 122، مرکز مطالعات استراتژیک و منطوقی، آنلاین:

<http://csrskabul.com/pa/?p=2308>

⁶ اعلامیه طالبان «داعش په ضد د اسلامي امارت او روسانو ترمنځ خبري حقيقت نلري» تاریخ مشاهده: 2 جون 2016، تاریخ نشر: 26 دسامبر 2015، آنلاین:

<http://alemara1.org/?p=37360>

ولایت پیاده کرده‌اند^۷ و باشندگان ولسوالی بهسود این ولایت نیز گفته بودند که طیاره‌های نظامی در دامنه کوه سیاه نشست کرده و جنگجویان نقاب‌پوش داعش را پیاده کرده‌اند. گرچند حکومت از بررسی این اتهامات خبر داد ولی تا اکنون به این اتهامات پاسخ مناسب نداده است. در کنار این اتهامات، اتهام‌های مشابه دیگری نیز وجود داشت، ولی در مجموع تا هنوز اسناد و ثبوت‌های قانع‌کننده‌ی ارائه نشده و بیشتر اشاره به مهاجرین وزیرستان بوده که در نتیجه عملیات ضرب عضب ارتش پاکستان به خاک افغانستان پناه آورده بودند.

این اتهامات چنان تعبیر شد که ممکن روسیه در مورد تلاش حکومت افغانستان برای مبارزه با داعش مشکوک شده باشد و از همین رو برای کاهش تهدید برای امنیت خویش با گروه طالبان بصورت مستقیم ارتباط برقرار نموده است.

حالا هرچند این گروه بیشتر در افغانستان تضعیف شده است، ولی برای نخستین بار استراتژی مبارزه با داعش از سوی شورای امنیت ملی در اصول به تصویب رسید. شورای امنیت ملی این گروه را برای افغانستان و کشورهای منطقه یک تهدید خوانده است و برنیاد ارگان‌های امنیتی از آغاز مبارزه حکومت افغانستان با گروه داعش تاکنون ۵۰۰ عضو این گروه در افغانستان کشته شده است.

گروه داعش و پاکستان

نخستین قوماندان داعش در "خراسان" حافظ سعید خان از منطقه قبایلی اورکزی ایجنسی از آنسوی مرز دیورند بود. زمانیکه این گروه فعالیت‌های خویش را در افغانستان آغاز نمود، شماری از پاکستانی‌ها نیز در صفوف این گروه به افغانستان آمدند.

گروه داعش در ۱۳ جنوری ۲۰۱۶ بر قنسلگری پاکستان در جلال‌آباد حمله نمود. پیش از آن نیز در برخی از انفجارهایی که در پاکستان به وقوع پیوست، دست داشتند. در ماه می سال ۲۰۱۵ بالای یک ملی‌بس در شهر کراچی آتش گشودند که در اثر آن حدود ۴۳ تن کشته و ۱۳ تن زخم برداشتند و شاخه "خراسان" داعش مسئولیت آن حمله را به عهده گرفت. این گروه همچنان در حمله‌ای بر یک تلویزیون در پاکستان نیز دست داشت. با وجود این فعالیت‌های داعش در پاکستان، حکومت پاکستان بخصوص وزارت داخله این کشور حضور این گروه را در پاکستان رد می‌کند. ولی با این هم، شاخه "خراسان" داعش پس از ظهورش در منطقه فعالیت بیشتر در افغانستان نسبت به پاکستان داشته است.

^۷ برای جزئیات بیشتر به خبر «کابل نیوز» مراجعه نمایید:

kabulnews.af/dari/index.php/afghanistan/5397-2015-12-23-16-09-29

آینده گروه داعش در افغانستان

گروه داعش بار نخست در شرق افغانستان فعالیت‌های خویش را آغاز نمود و اولین رویارویی آنها نیز با طالبان بود. حکومت افغانستان و گروه طالبان هردو مشغول مبارزه با داعش گردیدند و در اواخر ۱۳۹۴ تا حدی این گروه در افغانستان سرکوب گردید. حملات طیاره‌های بی‌سرنشین امریکایی، عملیات نظامی حکومت افغانستان و عملیات طالبان افغان و دشمنی طالبان با داعش باعث گردید، تا این گروه نسبت به سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ در سال ۱۳۹۵ بیشتر تضعیف و سرکوب گردد.

هرچند بعد از مرگ ملا محمد عمر رهبر پیشین طالبان، گروه داعش فرصت آنرا داشت که با استفاده از اختلافات داخلی طالبان، مخالفین ملا اختر محمد منصور را در صفوف خود جذب نماید و یا هم با آنها اتحاد نماید، ولی شخصیت قاطع ملا اختر محمد منصور این فرصت را از آنها گرفت. ملا منصور معاون پرنفوذ گروه ملا محمد رسول، منصور دادالله را در یک درگیری مسلحانه در زابل از بین برد و نیز حمایت بسیاری از مخالفین اش و کسانی که با وی بیعت نکرده بودند، به دست آورد. با از دست رفتن این فرصت از گروه داعش، این گروه بیشتر از پیش تضعیف شد و مفکوره افراطی این گروه نیز باعث تنفر گروه‌های مسلح از این گروه در افغانستان گردید.

عامل دیگر تضعیف و سرکوب شاخه داعش در افغانستان این بود که گروه "دولت اسلامی" در عراق و سوریه با حملات هوایی روسیه و جنگ شدید ائتلاف ضد این گروه روبرو گردید و فرصت توجه و کمک‌ها با گروه خراسان، محدود گردید. بنابراین، در حال حاضر وضعیت این گروه در افغانستان روبه زوال نهاده است.

په هېواد کې د داخلي کډوالو لوړه کچه؛ مخينه او عوامل

د بښنې نړېوال سازمان په افغانستان کې دننه بې ځايه شويو کډوالو په اړه، په خپل تازه راپور کې ويلي، چې د ۲۰۱۳ کال په پرتله په افغانستان کې د داخلي بې ځايه شويو کچه تقريباً درې چنده لوړه شوې ده.

دغه سازمان د (ماشومان به مې په دې ژمي کې له يخنۍ مړه شي) تر نامه لاندې راپور چې د مې په ۳۱مه (۲۰۱۶) خپور شو، بښي چې په ۲۰۱۳ کال کې تقريباً ۵۰۰ زره کسان د هېواد دننه بې ځايه شوي وو؛ خو دغه کچه په ۲۰۱۶ کال کې د امنيتي وضعيت د خرابوالي له کبله ۱.۲ ميليونو ته لوړه شوې ده.

د دغه راپور بله برخه په هېواد کې دننه بې ځايه شويو کورنيو پر بد وضعيت راڅرخي او مخکې زياتوي، چې تر اوسه د ۲۰۱۴ کال د داخلي بې ځايه شويو کورنيو په اړه جوړه شوې ملي پاليسي هم لا په سمه توگه نه ده عملي شوې او دا کډوال له بېلابېلو ستونزو سره لاس او گربوان دي.

دا چې په هېواد کې د بې ځايه کېدو پروسه کله پيل او په بېلابېلو وختونو کې له کومو پړاوونو تېره شوه؟ اوسنی وضعيت يې څه ډول دی؟ او په کور دننه کډوالو د لوړې کچې عمدې لاملونه کوم دي؟ دلته پرې شننه کوو.

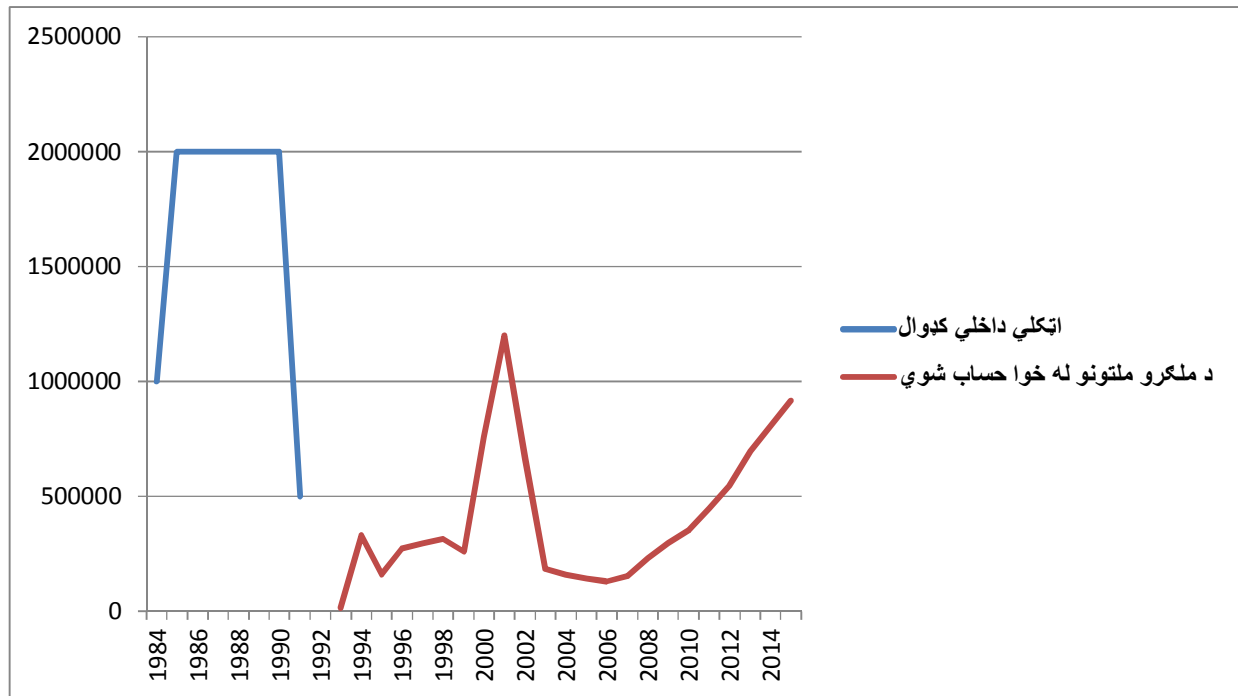
د داخلي کډوالۍ شاليد

د افغانستان په تاريخ کې خلک د يو شمېر عواملو (جگړې، اقتصادي، طبيعي آفتونو) له کبله په بېلابېلو مرحلو کې، په هېواد کې دننه بې ځايه شوي دي؛ خو د بې ځايه شويو شمېره بيا په دغو دورو کې دومره لوړه نه وه.

د شورويانو د اشغال پرمهال هم خلک اړ شول، چې يا گاونډيو هېوادونو ته کډوال شي او يا هم د هېواد له بېلابېلو سيمو څخه، د پلازمېنې کابل په لور ولاړ شي. په عمومي ډول گاونډيو هېوادونو ته تلونکي افغان کډوال د وخت له نظام، حکومت او ايډيالوژۍ سره جوړ نه وو او تر ډېره د حکومت مخالفين وو. په بل اړخ کې د هېواد له بېلابېلو سيمو څخه کابل او لويو ښارونو ته تلونکو خلکو يا په ټيټه کچه په حکومت کې دندې لرلې، يا حکومتي چارواکي وو او يا هم د نورو عواملو له کبله اړ شوي وو، چې په کابل کې پاتې شي.

دا چې هغه مهال د هېواد دننه په تېره بيا په کابل کې څومره بې ځايه شوي کورنۍ او خلک وو، په اړه يې دقيقې او کره شمېرې نشته؛ خو بيا هم د دوو افغان پېژندونکو «نانسي» او «لويس ډوپري» په اند د ثور له انقلاب څخه وړاندې د کابل نفوس تقريباً ۷۵۰ زره تنه و؛ خو د شورويانو له يرغل سره، د افغانستان له لرې پرتو سيمو څخه يو شمېر افغانان کابل ته کډه شول، ترڅو ځانونه د جگړو له تباھۍ وژغوري. دغه چلند بيا د کابل نفوس دوه برابره کړ (يعنې شاوخوا يونيم ميليون شو). د دې ترڅنگ د هېواد په نورو ولايتونو کې هم، خلکو تر ډېره د مرکزونو په لور مخه کړه او په مجموع کې يې د هېواد دننه بې ځايه شويو شمېره شاوخوا دوه ميليونو تنو ته ورسوله. (وگورئ: شکل-۱)

شکل-۱: د هېواد دننه کډوالي (۱۹۸۴-۲۰۱۵)

ماخذ: د ملگرو ملتونو د کډوالو اداره

په پورتنی شکل کې شنه کرښه د شورویانو پرضد د افغان جهاد پرمهال د هېواد دننه بې ځایه شویو کډوالو اټکلي ارقام ښيي او سره کرښه بیا د ملگرو ملتونو د شمېرو له مخې، له ۱۹۹۲ څخه تر ۲۰۱۵ کال پورې د بې ځایه شویو کډوالو وضعیت ښيي.

په هېواد کې دننه بې ځایه شویو ارقام

په نویمه لسيزه کې د کورنۍ جگړې له کبله ډېری خلک په ښاري سیمو او د جگړې له ډگره لرې اوسیدل. په ۲۰۰۱ کال کې د افغانستان پر بېلابېلو سیمو د امریکایانو له لومړنیو بریدونو سره د داخلي کډوالو شمېره ۱.۲ ملیونو تنو ته ورسېده؛ خو ورسره جوخت په هېواد کې د امنیت له ټینګیدو سره د داخلي کډوالو شمېره هم ۶۵۰ زره تنو ته راکمه شوه او تر ۲۰۰۶ کال پورې د داخلي کډوالو شمېر همداسې مخ په ټیټېدو و. هغه مهال تر ډېره په هېواد کې دننه امنیت ټینګ و؛ خو له ۲۰۰۷ کال څخه وروسته، چې په یو شمېر ولایتونو کې ناامنی زیاتې شوې، نو د هېواد دننه بې ځایه شوي کډوال هم مخ په زیاتېدو شول. په ۲۰۰۷ کال کې په ټول افغانستان کې تقریباً ۱۵۳۷۱۸ تنه داخلي کډوال وو؛ خو د ۲۰۱۵ کال د مې تر پایه پورې تقریباً ۹۱۶۴۳۵

تنه داخلي كډوال دي^۸. خو په بل اړخ كې د افغانستان د كډوالو چارو وزارت په ۲۰۱۵ كال كې د داخلي كډوالو شمېره ۸۵۴۳۱۰ تنه نښي^۹. (وگورئ: شكل-۱)

كه چېرې په ۱۳۹۴ كال كې د هېواد امنيتي وضعيت ته څېر شو او بيا په هېواد كې دننه د كډوالۍ په اړه د ملگرو ملتونو د كډوالو ادارې او كډوالو چارو وزارت ارقامو ته وگورو نو د دواړو ارقام كم برېښي. له همدې ځايه ده چې د افغانستان د بشري حقونو خپلواك كميسيون د داخلي كډوالو په اړه دغه ارقام ننگولي او په ۲۰۱۵ كال (۱۳۹۳-۱۳۹۴) كې د داخلي كډوالو شمېره ۱.۲۵۷ ميليونه نښي، چې د ۲۰۰۹ كال په پرتله پنځه برابره لوړ ده. په دغه كال كې د كورنيو بې ځايه شويو شمېره په افغانستان كې د داعش ډلې د ظهور، د كندز له سقوط او په شمالي ولايتونو كې د طبيعي پيښو له كبله زياته شوه. د افغانستان د بشري حقونو خپلواك كميسيون له ارقامو سره د بنښنې نړيوال سازمان هم موافق دی او له همدې امله يې په ۲۰۱۶ كال كې په خپل راپور كې هم استناد پرې كړی.

په هېواد كې د داخلي كډوالۍ عوامل

په افغانستان كې له ۲۰۰۹ كال راهيسې د داخلي كډوالۍ عمده او تر ټولو غټ لامل ناامني دي، د دې ترڅنگ يو شمېر نورو عواملو رول لوبولی، چې په لاندې ډول دي:

- **ناامني:** په هېواد كې د ورځ تر بلې زياتېدونكو ناامنيو له كبله په هېواد كې دننه كډوالې هم په زياتېدو ده. د بېلگې په ډول كه د ۲۰۰۱، ۲۰۰۶، ۲۰۰۹ او بيا ۲۰۱۵ كال ارقام سره پرتله كړو، نو جوتېرې، چې له ۲۰۰۶ پرته په دريو نورو كلونو كې داخلي كډوالې زياته شوې، ځكه په ۲۰۰۱ كال كې ناامني تر ټولو زياتې وې، جگړه وه او دغه كال د داخلي كډوالو شمېره (۱.۲ ميليونه) تنه و. په هېواد كې د حالاتو له ښه كېدو او د امنيت له ټينگېدو سره دغه ارقام بيا تر ۲۰۰۶ كال پورې كم شول. په ۲۰۰۶ كال كې (۱۲۹۳۱۰) تنه وو. خو له ۲۰۰۶ كال وروسته، د ناامنيو له زياتېدو سره، كال په كال د

^۸ نور جزئيات، د ملگرو ملتونو د كډوالو ادارې وېب پاڼه:

UNHCR, Afghanistan, Conflict-induced internal displacement monthly update, May 2015

^۹ د دغې احصائې لپاره وگورئ د كډوالو چارو وزارت وېب پاڼه:

<http://morr.gov.af/fa/page/2204>

داخلي كډوالو شمېره هم زياته شوه او په ۲۰۰۹ كال كې (۲۹۷۱۲۹) تنو ته ورسېده. دا شمېره په ۲۰۱۵ كال كې (۹۱۶۴۳۵) تنو ته او د يوې بلې سرچينې له مخې ۱.۲۵۷ ميليونه تنو ته ورسېده.

• **وسله والې شخړې او د داعش ډلې ظهور:** په كومو ولايتونو كې چې نامنۍ زياتې وي او يا پكې وسله والې شخړې وي، په هغو ولايتونو كې د داخلي كډوالو شمېره تر ټولو زياته وي. د بېلگې په ډول، د افغانستان د كډوالو چارو وزارت مطبوعاتي سلاكار حفيظ الله مياخيل په اند تېر كال يوازې «په هلمند كې ۲۰ زره كورنۍ، په ننگرهار كې له ۱۵ زره زياتې كورنۍ، په كندوز كې ۲۰ زره كورنۍ او په كابل كې بيا ۸ زره كورنۍ د كډوالو په توگه ژوند كوي»¹⁰. همدا راز د يوه بل نړيوال سازمان د شمېرو له مخې هم تېر كال تر ټولو زيات داخلي كډوال له سوېلي حوزې، بيا د لوېديزې حوزې او په درېيم نمبر كې له ختيزو سيمو څخه راغلې وې¹¹.

• **بې كاري او دولتي كارونه:** په افغانستان كې د هېواد دننه كډوالۍ يو لامل دا هم دی، چې خلك د بې كاري او يا دولتي دندو له كبله د افغانستان مختلفو ښارونو په تېره بيا په كابل، جلال آباد، كندهار او هرات كې مېشتېږي؛ ځكه د كليو په نسبت په ښاري سيمو كې د كار موندنې فرصتونه زيات وي.

• **طبيعي آفتونه:** تېر كال د مختلفو طبيعي پېښو، لکه سيلابونو او ځمكې ښوېدنې له كبله هم د هېواد دننه يو شمېر كورنۍ داخلي كډوالۍ ته اړ شوې دي. البته په دې اړه په هېواد كې كومه كره خپرنه او ارقام نشته، چې له مخې يې معلومه شي، چې تېر كال د داخلي كډوالۍ تر شا طبيعي آفتونو څومره رول لوبولی و؛ خو د ځينو خبرونو او ارقامو له مخې د داخلي كډوالۍ او د طبيعي آفتونو ترمنځ اړيکه ليدل كېږي. د بېلگې په ډول د ۲۰۱۵ كال په جولای مياشت كې له كندز ولايت څخه تقريباً ۱۱۷۵

¹⁰ اميد زهيرمل، «په خپل كور كې بې كورۍ»، كليد گروپ، د حمل ۱۴ مه ۱۳۹۵ كال، په پرليکه بڼه: [http://tkg.af/pashto/report/research/17982-%D9%BE%D9%87-%D8%AE%D9%BE%D9%84-%DA%A9%D9%88%D8%B1-%DA%A9%DB%90-%D8%A8%DB%90-%DA%A9%D9%88%D8%B1%D9%8A?utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A+tkg_pashto_report+\(%D8%B1%D9%BE%D9%88%D9%BC\)&TB_iframe=true&width=180&caption=%D9%BE%D9%87+%D8%AE%D9%BE%D9%84+%DA%A9%D9%88%D8%B1+%DA%A9%DB%90+%D8%A8%DB%90+%DA%A9%D9%88%D8%B1%D9%8A&keepThis=true&height](http://tkg.af/pashto/report/research/17982-%D9%BE%D9%87-%D8%AE%D9%BE%D9%84-%DA%A9%D9%88%D8%B1-%DA%A9%DB%90-%D8%A8%DB%90-%DA%A9%D9%88%D8%B1%D9%8A?utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A+tkg_pashto_report+(%D8%B1%D9%BE%D9%88%D9%BC)&TB_iframe=true&width=180&caption=%D9%BE%D9%87+%D8%AE%D9%BE%D9%84+%DA%A9%D9%88%D8%B1+%DA%A9%DB%90+%D8%A8%DB%90+%DA%A9%D9%88%D8%B1%D9%8A&keepThis=true&height)

¹¹ دغه ارقام په ۱۳۹۴ كال كې د كندز له سقوط څخه وړاندې د ۲۰۱۵ كال له جنورۍ څخه تر جولای مياشتې پورې دي، چې له مخې يې په جنوبي ولايتونو كې ۲۲۲۲۷۸ تنه، په لوېديزو ولايتونو كې ۲۲۰۴۳۴ تنه، په ختيزو ولايتونو كې ۱۴۸۴۸۹ تنه او په مركزي ولايتونو كې ۱۶۹۹۵۸ تنه داخلي كډوال وو. د نورو معلوماتو لپاره وگورئ:

<http://www.internal-displacement.org/assets/library/Asia/Afghanistan/graphics/201507-map-ap-afghanistan-en.pdf>

کورنی د سېلابونو او طبيعي پېښو - د ناامنيو ترڅنگ - گاونډيو ولايتونو ته کډوال شول¹². همدا راز د ۱۳۹۴ کال په ثور مياشت کې په بدخشان ولايت کې د ځمکې نسويږدنې له کبله هم لسگونه کورنی بې ځايه شوي. وروسته بيا د ۲۰۱۵ کال په جولای مياشت کې په همدغه ولايت کې د سېلابونو له کبله هم له ۳۵۰ څخه زياتې کورنی کډوالی ته اړ شوي¹³.

¹² د کډوالو او راستنيدونکو چارو وزارت، د ناامنيو له امله د کندز زرگونه کورنی بې ځايه شوي دي، د ۲۰۱۵ کال د جولای ۱۲ مه، په پرليکه بڼه يې وگورئ:

<http://morr.gov.af/ps/news/49441>

¹³ په دې اړه وگورئ د کډوالو او راستنيدونکو چارو وزارت ته د بدخشان د ولايت د کډوالو امریت راپورونه د کډوالو او راستنيدونکو چارو وزارت په ويب پاڼه کې:

<http://morr.gov.af/ps/page/1872/north-east/office-of-refugee-badakhshan>

اشتراک هیأت CSRS در کنفرانس بین‌المللی اتحاد جوامع مسلمان در ترکیه

بیست و پنجمین کنفرانس "کنگره بین‌المللی اتحاد جوامع مسلمان" از سوی مرکز مطالعات اقتصادی و اجتماعی "ESAM" در ترکیه به تاریخ 26-28 می 2016 در استانبول انعقاد یافت.

این کنفرانس سه روزه تحت عنوان «جهان اسلام؛ مشکلات و راه‌حل‌ها» برگزار گردید که 146 تن از نمایندگان حرکت‌های اسلامی جهان و مراکز تحقیقاتی جهان اسلام، از 59 کشور در آن اشتراک ورزیده بودند.

از افغانستان نیز، دکتور عبدالباقی امین رئیس مرکز مطالعات استراتژیک و منطوقی "CSRS" به دعوت رسمی برگزار کننده‌گان، در این کنفرانس اشتراک ورزیده بود.

در نشست افتتاحیه این کنفرانس رهبران حرکت‌های اسلامی آسیا و افریقا روی مشکلات جهان اسلام بحث کردند و در نشست بعدی مشکلات جنگ و آوارگی و مشکلات اقتصادی جهان اسلام مورد بحث قرار گرفت.

در این نشست روی اهمیت طرح نجم الدین اربکان در مورد ساختن گروه هشت کشور اسلامی من حیث راه‌حل بحران اقتصادی کشورهای اسلامی بحث صورت گرفت و نبود واحد پولی موحد بین کشورهای اسلامی سبب پیوند و دنباله‌روی کشورهای اسلامی خوانده شد.

نشست دیگر این کنفرانس به قضایای زن اختصاص یافته بود و شماری از خانم‌های مسلمان از اروپا، افریقا و امریکا تجارب مشارکت زن مسلمان، در آن جوامع را بیان داشتند.

نشست اختتامیه کنفرانس در مورد ارائه راه‌حل‌ها بود که جمعی از شرکت‌کنندگان پیشنهادهای خود را در این مورد تقدیم داشتند.

دکتور عبدالباقی امین به نمایندگی از مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی-کابل مقاله خویش را تحت عنوان «راه بیرون رفت از مشکلات جهان اسلام» ارائه نمود.

آقای امین جنگ‌های داخلی در کشورهای اسلامی را یکی از مشکلات مهم جهان اسلام خواند و گفت که این جنگ‌ها مانع پیشرفت جوامع اسلامی گردیده و نتیجه سیاست‌های نادرست دولتمردان و کشورهای غربی می‌باشد. به گفته او، ما باید از تجارب کشورهای چون مصر، تونس، المغرب، سودان و غیره درس‌هایی برای یک آینده بهتر بگیریم.

دکتور امین افزود: «جنگ در افغانستان روی تمامی ابعاد جامعه، از حکومتداری گرفته تا وضعیت صحت، تعلیم و تربیه، اقتصاد و غیره تاثیرات ناگواری داشته است. به گفته او، افغانستان هم اکنون 96 درصد واردات دارد و تنها 4 درصد صادرات دارد و در سایر بخش‌های اقتصادی نیز در وضعیت بدی قرار دارد. از سوی دیگر، در 15 سال گذشته در اثر جنگ‌ها حدود 300 هزار نفر در افغانستان کشته و زخمی شده‌اند.»

به گفته دکتر امین، همه‌ی این مصائب به دلیل استمرار جنگ در این کشور می‌باشد و هرچند همه جهت‌ها از جنگ خسته شده‌اند، ولی نبود یک جهت میانجی برای کاهش بی‌اعتمادی میان اطراف درگیر در جنگ، باعث شده است که پروسه صلح در کشور به نتیجه مطلوبی نرسد. به گفته او، کشورهای اسلامی باید در پایان دادن به جنگ در افغانستان نقش خویش را ایفا نمایند.

په اسلام آباد کې د افغانستان په اړه دوه ورځنۍ کنفرانس

د «افغانستان په قضیه کې د زبرځواکونو او سیمه ییزو هېوادونو رول» تر نامه لاندې دوه ورځنۍ نړیوال کنفرانس د «اسلام آباد د پالیسی د څېړنو انستیتوت» (IPRI) له خوا د «جرمني هانس سایډل بنسټ» (HSF) پاکستان څانګې په همکارۍ د ۲۰۱۶ کال د مې په ۱۸-۱۹ مه په اسلام آباد کې جوړ شو.

په دغه کنفرانس کې د افغانستان، پاکستان، امریکا، چین، ترکیې، ایران، روسیې او یو شمېر نورو هېوادونو د تحقیقاتي مرکزونو استازو او د نظر خاوندانو ګډون کړی و او د پاکستان ځینو لوړ پوړو چارواکو لکه د پاکستان د ملي امنیت سلاکار ناصر جنجوعه او د بهرنیو چارو وزارت لومړي سکرتر اعزاز چودري هم برخه اخیستې وه.

له افغانستانه هم د ستراتیژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز مشر دکتور عبدالباقي امین او د سیاسي چارو شنونکي هارون میر رسماً ګډون کړی و.

دغه نړیوال کنفرانس څلور برخې درلودې، چې لومړۍ برخه د افغانستان وضعیت ته عمومي کتنه وه. دویمه برخه یې د افغانستان په اړه د سویلي اسیا اندېښنو ته ځانګړې شوې وه. درېیمه برخه بیا د افغانستان په سوله کې د یو شمېر

هېوادونو (روسيه، امريکا او چين) د رول په اړه وه او څلورمه برخه يې هم د فرا-ملي امنيتي ستونزو او گاونډيو سيمو په اړه وه.

د ستراتېژيکو او سيمه ييزو څېړنو مرکز مشر دکتور عبدالباقي امين په دغه کنفرانس کې «په افغانستان کې امنيت؛ ستونزې او حل لارې» تر نامه لاندې خپله مقاله وړاندې کړه.

دکتور عبدالباقي امين لومړی د افغانستان پر امنيتي وضعیت او په افغانستان کې د ناامنيو پر عواملو او اغېزو رڼا واچوله. نوموړي وويل، چې په افغانستان کې بې ثباتۍ او ناامنی د ژوندانه پر نظام ژورې اغېزې ښنډلې دي او د دغه وضعیت دوام سيمې ته د نويو لوبو راتگ ته زمينه برابره کړې ده.

نوموړي په افغانستان کې د ناامنيو عوامل، ايډيولوژيکي او سياسي اختلافات، د بهرنيانو مداخلې او لاسوهنې او داسې نور وبلل.

ښاغلي امين زياته کړه، چې په افغانستان کې بې ثباتي او ناامني يوازې د افغانستان تر پولو نه محدودېږي، بلکې دا وضعیت د سيمې هېوادونو ته هم گواښ دی. نوموړي وويل، په افغانستان کې ثبات د سيمې د هېوادونو په گټه دی او بايد د سيمې هېوادونه د افغانستان په قضيه کې مثبت رول ولوبوي.

دکتور عبدالباقي امين، په افغانستان کې د سولې د هڅو ناکامۍ ته په اشارې سره وويل، چې له سولې څخه ناسم تفسير، د سولې ټينگښت لپاره په نورو هېوادونو تکیه، د يوه بې طرفه منځگړي گروپ نشتون، د افغانستان د قضیې په اړه د پاکستان متزلزل او منفي دريځ، او په افغانستان کې د سولې لپاره د امريکا د ارادې نشتوالی د افغان سولې بهير د ناکامۍ مهم لاملونه دي.

د ده په وينا، افغانان له جگړې څخه ستړي شوي او دا مهال د سولې لپاره تر هر بل وخت ښه زمينه برابره ده؛ خو د يوه منځگړي لوري رامنځته کول، د سولې بهير لپاره يو ضامن محور رامنځته کول او د افغانستان سيمې او نړۍ په کچه له دغه بهير څخه رښتيني ملاتړ ته اړتيا ده.

پای

ارتباط با ما:

ایمیل: csrskabul@gmail.com info@csrskabul.com

وب سایت: www.csrskabul.net - www.csrskabul.com

شماره تماس دفتر: (+93) 784089590

ارتباط با مسؤولین:

دکتور عبدالباقي امين، رئيس مركز مطالعات استراتژيك ومنطوقی: abdulbaqi123@hotmail.com (+93) 789316120

حكمت الله خُلاَند، مسؤول تحقیقات و نشرات: hekmat.zaland@gmail.com (+93) 775454048

یادآوری: لطفا نظرات و پیشنهادات خود را جهت بهبود مطالب این نشریه به ما ارسال دارید.